

A termelés és kereslet kiegyensúlyozása Budapest élelmiszerellátásában

Szentjóbby Staub Elemér

ny. helyettes államtitkár, törvényhatósági bizottsági tag ismertetése

A Magyar Élet Pártja főváros szervezete egyik legutóbbi pártértekezletén terjesztette elő Szentjóbby Staub Elemér ny. helyettes államtitkár, törvényhatósági bizottsági tag, mint a közlelmelési pártbizottság elnöke nagy figyelmet keltő javaslatait Budapest közlelmelési intézményeinek korszerű fejlesztéséről. A javaslatban sorra került az élelmiszer nagyvásártelep fejlesztése is. Ezt a főváros közlelmelése szempontjából elsőrangú kérdést Szentjóbby Staub Elemér a következőkben ismerteti a MAGYAR FŐVÁROS olvasóival:

— Az élelmiszer nagyvásártelep jelentősége abban kulminál, hogy az árufelhozatal egy helyre van koncentráva, aminek következtében a piaci helyzet áttekinthetése lényegesen meg van könnyítve és lehetővé van téve az ellenőrzés úgy az áralakulás, mint a közegészségügy szempontjaiból. Hibája, hogy az árutorlódást és ezzel az árlemorzsolódást nem tudja megakadályozni. Hiányzanak a kiegészítő szervek és berendezések, amelyek a termelés és a kereslet között a nivelláló szerepet betöltenék és ezzel az egészséges áralkialakulást lehetővé téve, a termelésre egészséges irányító szabályozást biztosítanának.

— Ennek a szervnek a hiánya nagy visszahatással van a termelésre, mert a gazda, nem tudván, hogy milyen áru kerestetik leginkább, sokszor olyankor hozza fel tömegesen eladásra termelvényeit, ami az éppen az így előálló árutorlódás miatt sokszor a termelési árnál olcsóbban kell elpredálnia.

— Ennek a lehetetlen állapotnak egyik ellenszere lenne az, ha az élelmiszer nagyvásártelepen megfelelő számban raktárházak, továbbá szárító és aszaló berendezések létesülnének, amelyek fel tudnák venni a beérkezett árut, azt szakszerűen leszáritanák, aszalnák, hűtenék, raktározni. Ily módon az árufelvétel símaságát lehetne biztosítani, ami jótékonyan hatna ki az áralakulásra, biztosítaná a kereskedelem kalkulációját és a termelés tervszerűségét. Így Budapest közönségét a piac konstans ellátása mellett kiegyensúlyozott árak mellett jobb minőségű élelmiszerhez lehetne juttatni. De egyúttal Budapest kereskedelmi jelentőségét is fokozni lehetne, mert az itt eladatlan tömegáruval idegen országok felé történő exportunkat tökéletesebbé tudnánk tenni, ami szociális és anyagi szempontból is rendkívüli jelentőségű bir.

— Különösen fontos volna új raktárak sürgős létesítése. A nagytelepi csarnok alagsorában van 2000 négyzetméter, a négy új raktárházban egyenként 500, összesen 2000 négyzetméter, összevéve 4000 négyzetméter raktárterület. A szükséglet megkívánná még négy új épület emelését 2000 négyzetméter területtel és a ládaraktár kibővítését. Azonkívül a ferencvárosi kikötőben is van 4500 négyzetméter területű raktár, amelyet elvesztek lehet tekinteni, mert az állam át akarja venni és így ennek megfelelő pótlásáról is kellene gondoskodni.

— Fontos volna az élelmiszer nagyvásártelepre irányuló villamos közlekedés megjavítása is, amely ma nem áll hivatása magaslatán és sok panaszra ad okot.

— Nagy baj még az is, hogy a teher- és személyszállító hajók nem tudnak bejárni közvetlenül a nagyvásártelepig, az ott elhúzó zsilip következtében. A dunai hajók ma egy kilométernyire tudják csak a vásártelepet megközelíteni. Az ott kirakott árut kosíkon kell beszállítani, ami rengeteg idő és anyagi veszteséget jelent. Ennek az akadálynak az elhárítását nem lehet elodáztatni, mert ez nemcsak az árufelhozatal, de egyúttal az export szempontjából is igen nagy jelentőséggel bír. A nagyvásártelep mellett építendő kikötő megoldható volna a jelenleg 10 méter széles zsilipnek 20—25 méterre való kibővítésével.

— Ugyanígy gondoskodni kellene a nagy-

bani, a nagyvásártelepen a központi halvásár lehetőségének megteremtéséről. A kormány intenzíven foglalkozik Magyarország vízűgyeinek gyökeres rendezésével és ez a program nagymérvű halastavak és halgazdaságok létesítését is felöleli. Hogy ezt gazdaságilag is ki tudjuk használni, szükséges, hogy a mai kor követelményeinek megfelelő módon egységesen irányított központi halvásár-csarnokot építsünk a nagyvásártelepen halkereskedelem számára.

Ugyanez áll a virágvásárookra is. A hazai virágtermelés óriási módon fellendült. A szegeci rózsza, a kecskeméti, ceglédi székfü ma már világcikk. A kereslet is egyre növekszik.

KÖZIGAZGATÁSUNK REFORMJA

Magyary Zoltán Nagy-Budapest-je

Irta: Pirovits Aladár

ny. műszaki főtanácsos.

A XIX. század korszakos alkotója a „jogállam”, melynek ellentéte a rendőrállam. A haladás szelleme a jog uralmát a közigazgatásra is kiterjesztette, ami még külön vívmány, mert a közigazgatás a végrehajtó hatalom tevékenységi köre, tehát létszerve a nép egyetemességének.

Csak hogy nincsen rózsza tövis nélkül. Reformátoraink ugyanis a túlzásnak abba a végzetes hibájába estek, hogy a közigazgatást a maga szerves egészében jogi szemlélet tárgyaként kezelték és a jogfejlesztés terén jogi formák szerint szervezték is meg. Ezért uralja a helyzetet a közigazgatásban még napjaink idején is a kizárólagos jogi mindenhatóság, melynek — fájdalom — most is vannak ehhez a felfogáshoz mereven ragaszkodó orthodox apostolai, akik szerint akármilyen tárgyú a közigazgatás, — mindig jogi aktus marad, még akkor is, ha annak tárgya valamely kimondottan gazdaság-technikai szakügy, szakfeladat, pl. a közútépítés. Tomcsányi Móric dr. egyetemi tanár, még különösebben nyilatkozik erről, mikor azt mondja, hogy: Ami mindenféle tárgyú közigazgatásra nézve közös, — ez az, hogy jogi habitusban jelenik meg.

Hogy ez a megmagyarázhatatlan orthodoxia és a magyar jogállam életrendjében milyen és mennyi etikai kárt okozott, ezt most leírni, vagy az eseteket felsorolni a rendelkezésre álló hely szűk volta miatt nem lehet, de megérthetjük mindent a most tárgyalandó Nagy-Budapest okfejtéseiből. Megtudjuk ugyanis, ami elsősorban fontos, vajjon miért nem láthat tisztán ebben a tengeri-kigyószzerű tárgykörben a való igazság iránt érdeklődő. Vagy pedig, ha a kutató tudomány keresi az ilyen közigazgatási dzsungelből (ez is jogi alkotás!) a kivezető útirányt, miért bonyolódik jobban inkább bele, sem hogy abból kiszabadulhatna és így csak zsiszifuzsi munkát végez. De megérthetjük ekkor már azt is, hogy tudós szakférjak, közigazgatási szaktekintélyek: Harrer Ferenc, Magyary Zoltán, Tomcsányi Móric, Egged István, Hegedüs Lóránt, Preszly Elemér, Bessenyei Zénó jogtudorok, akik a Nagy-Budapest probléma lelkes művelői, az ilyen várospolitikai kérdésben miért foglalnak el a történelmi és tárgyi igazságokkal élesen ütköző álláspontot és miért nem veszik egyszer már észre, hogy az általuk értelmezett — t. i. Tomcsányi-féle jogi habitusba öltöztetett — Nagy-Budapest hamis ideológián épült fel, ezért nem halad immár negyven esztendő óta előre egy lépéssel sem. Ezzel szemben az igazi, az eredeti ideológia, melyet magyar városrendező mérnökök immár negyven esztendővel ezelőtt állapítottak meg, az igazság gránit szikláján áll rendületlenül.

Jogászaink szerint a Nagy-Budapest probléma közigazgatási jogi kérdés, melynek megoldását ők még mindig várva-várják. A mérnökök szerint a probléma olyan városrendezés-politikai kérdés, melyben a döntő fontosságú vezető szempontot a konstruktív város követelményei szabják meg. Ehhez képest a Nagy-Budapest probléma utópia, melynek megoldását a főváros városzerkezeti követelményei teszik lehetlenné. A kérdés fölött

Ma már elkerülhetetlen, hogy a virágkereskedelem céljaira megfelelő csarnok építtessék, ily módon virágtermelőink kedvét fellendítsük és virágexportunkat megerősítsük, illetve bővítsük.

VIZHATLAN BETON
TRICOSAL NORMAL

VIZALATTKÖTŐ BETON
TRICOSAL S I

GYORSKÖTŐ BETON
TRICOSAL S III

BETONEDZŐ
FLUAT GRÜNAU

GYÁRTJA
FERRO-CYAN KFT

BUDAPEST V KOSSUTH L. TÉR 4.
TELEFON: 118106

tehát csak napirendretérésnek van és lehet helye. Van itt azonban hangsúlyozni való megjegyzésünk. A Nagy-Budapest kitélt többféle értelemben használják. Ismerjük az 1937. évi VI. t.-c. 23. §-nak megfelelő Nagy-Budapestet, mely tudvalevően az anyavárosból és a környékének abból a részéből áll együttvéve, amely utóbbira a törvény a *Közmunkatanács* hatáskörét kiterjesztette. Ismerjük a *statisztikai* Nagy-Budapestet, mely demológiai alapon határozta meg kiterjedését. Meg kell említenünk *Hegedüs Lóránt* Nagy-Budapestjét, mely adóügyi alapon van szervezve, és végül van a *regionális* Nagy-Budapest, *Magyary* Zoltán elgondolása szerint. De mindezekkel szemben áll az a Nagy-Budapest, mely a környéknek anyavárossá váló *közjogi alapon* való beolváztatása útján állna elő.

Magyary Zoltán elgondolása Nagy-Budapestéről.

Mindent amit a továbbiak során állítunk, kizáróan a közjogi Nagy-Budapestre kell érteni. Most pedig szervesen bekapcsolódunk *Magyary* Zoltán okfejtéseibe, melyek az ő saját kiadásában megjelenő „*Közigazgatástudomány*” című folyóirat 1938. évi 2. számában Nagy-Budapest cím alatt található meg.

A városrendezési törvényben — mint tudjuk — a kormánynak adott felhatalmazás a 33/1938. B. M. számú rendelet kibocsátásával nyert elintézt. A törvényes felhatalmazás azonban nem terjed ki a fővárost és környékét közösen érintő minden rangú és rendű kérdés egységes megoldásának és kezelésének biztosítására, hanem egyedül a városrendezésre és az építési ügyekre.

Most pedig rátérünk azoknak a legfontosabb megállapításoknak szerves egységben összefoglalt együttesére, melyben egyszersmind megtalálhatjuk a közjogi Nagy-Budapest gondolatában rejlő kigyóméregfogat. Ennek kioperálása nélkül a probléma körüli szükségyszerű kövételmentes: a világhosszág, békesség és megértés létrehozatala mindvégig hiábavaló törekvés marad. *Magyary* Zoltán tanulmányában ugyanis a következők foglaltatnak: „Abból a körülményből, hogy a Közmunkatanács hatáskörét a törvényhozás most betejesztette, és hogy Nagy-Budapest kérdésének valamilyen hasonló alakban (?) való megoldására már a háború előtti évek óta kerültek szőnyegre különböző tervezetek, — nyilvánvaló, hogy oly feladatok megoldására van szükség, melyeket az eddigi szervezettel kielégíteni nem lehetett. Ezt a szervezetet az jellemezte, hogy megoszlott a székesfőváros és Pest vármegye törvényhatósága között. A megoldandó feladat pedig kettős. Egyrészt maguknak a községeknek és városoknak a kialakítása: utcák, terek nyitása, zöldterületek biztosítása, a városkép izléses fejlesztése.

A fontos kérdések második nagy csoportja, amely a székesfővárost és a környékét alkotó községi közületek egybekapcsolt életéből, minden napos sűrű érintkezéséből a nappali és éjjeli la-

kosság állandó vándorlásából származik. Ebből az életmozgalmából a közlekedés, a közegészségügy, a közlemezés és közművelődés, valamint a közművekkel (gáz, víz, villany) való ellátás szükségletei keletkeznek. Ahogyan az első feladat eddigi megoldása sikerült, arra Pest vármegye alig lehet büszke.

„A második kérdésesoport tárgyalására és megoldására alkalmas szerv mindeddig hiányzott. Sem a Budapest környékére most beosztott huszonnégy községi közületnek közös szerve a fővárossal való közös problémáik tárgyalására nem volt, sem pedig olyan hatóság sem, melynek hatásköre az egész területre — a fővárosra és környékére kiterjedt volna“.

Miért nem sikerült Magyar szerint Nagy-Budapestet eddig a maga egészében megoldani.

A most elmondottakban vannak ismertette — mint írtuk — a legfontosabb tennivalók. Magyar kijelentése szerint a kérdés vizsgálatában ezeknél a megállapításoknál megállanunk nem szabad, azért tehát választ kíván az a kérdés, vajjon mi keresendő az oka annak, hogy Nagy-Budapest problémája csak oly későn és most is csak részlegesen és ki nem elégtő módon nyert megoldást. Ezekre nézve a tanulmányban a következő felvilágosító magyarázatokkal találkozunk: „A főváros környékéhez tartozó városok és községek Pest vármegye hatósága alá tartoznak. Mivel pedig a fővárosnak erre a területre semmi hatásköre nem volt, ezért tehát annak fejlődéséért és kialakulásáért a teljes felelősség a vármegyét terheli. (Azonban a legcsodálni valóbb, hogy az így elkövetett mulasztásokért most a Nagy-Budapest probléma művelői Budapest fővárosát akarják — azt mondhatjuk — büntetni olyképpen, hogy a környéket be akarják olvasztani a főváros területébe, amitől pedig a főváros a legtermészetesebb okoknál fogva irtózik.) A vármegyének azonban természetes törekvése, hogy ennek a területnek inkább a vármegyével, mint a székesfővárossal való kapcsolatát gondozza. Ezért nem jött létre a két törvényhatóság közti tervszerű és állandó működés. (Hol és mikor történt erről tárgyalás? A Nagy-Budapest irodalmában soha és sehol nincsen ennek még nyoma sem.)

Mindegyik törvényhatóság felett áll azonban a belügyminisztérium. A két törvényhatóság közötti együttműködésnek formáját azonban ez sem találta meg. (De miért nem találta meg? Mert nemcsak nem láthatott ebben a bonyodalomban tisztán, hanem azért is, mert érezte, hogy e kérdésben lehetetlenség dönteni.) Akkoriban pedig, mikor a törvényhozás a megoldásra felhatalmazást adott, (kinek, hol és mikor?) jórészt éppen Pest vármegyének ellenállása miatt kénytelen volt a mai ki nem elégtő megoldással beérni. (Milyen feltűnő könnyűséggel helyezkedik túl ez az értelmezés azon a fontos ténykörülményen, hogy Pest vármegye ellenállása miatt a törvényhozás kénytelen volt a mai állapottal beérni.)

Végül szóvá teszi Magyar a tanulmányában azt is, hogy: „A törvényhozási felhatalmazás is ötletszerűen és váratlanul jött létre, — ez az eredeti törvényjavaslatban benne sem volt. (Vajjon mit szólnak ehhez a Nagy-Budapest ügybuzgó apostolai? Mert ez az utóbbi azt jelenti, hogy a városrendezési törvény kodifikálói még a közmunkatanácsai hatáskörnek a környékre való kiterjesztését sem akarták megvalósítani. És most Magyar mégis választ vár arra a kérdésre, vajjon „mi az oka annak, hogy Nagy-Budapest kérdése csak ilyen későn és most is csak ilyen részlegesen és ki nem elégtő módon nyert megoldást?“

Leközlöttük az eddig elmondottakkal azokat az idevonatkozó tételeket, melyek Magyar tanulmányában foglaltatnak és most végeredményképpen megállapíthatjuk, hogy az egész elgondolás Nagy-Budapest problémájáról arra a hamis ideológiára van építve, melyről már az előzők során megemlékeztünk és amely téves beállítás megtévesztve tartja nemcsak a most bírálat alá fogott tanulmány érdemes szerzőjét, de együttvéve mindazokat is, akiket jelen tárgyalásunk elején nevükön említettünk. Az a jelenbeni kijelentésünk, hogy az ideológia itt hamis, ez az állítás most már bizonyításra sem szorul, mert hiszen negyven év tapasztalati tanuskodnak mellette, úgy, hogy azt sarkigazságnak mondhatjuk ki. Az a már említett — 1906-ban kutha dobott kő, melyet még az Úrnak 1941. esztendejében sem sikerült onnan kiemelni, de nem sikerül ez százaknak sem — horribile diktó — reakcióképpen egy sarkigazságot termelt ki.

Közigazgatásunk körüli bajok és Nagy-Budapest.

Immár szóvá tettük azokat a romboló munkákat, melyeket a fejletlen, illetve rosszul fejlesztett közigazgatás okozott állami életünkben. Most pedig meg kell ismertetnünk azokat az okokat, melyekből Magyar Zoltán a jelen probléma tárgy-

körében foglalt káros csekevényeket kimagyarozza. Szerinte ugyanis: „Valószínű, hogy ennek a nagyjelentőségű közfeladatnak nehézkes megoldása összefüggésben van a parlamentarizmus és a kabineti kormányzás rendszerével. A parlamentarizmusnak vannak előnyei, de sokszor nehezíti a végrehajtó hatalom csekevését, Nagy-Budapest története jó (?), de sajnos nem az egyetlen példa arra, hogy az alkotmányosságot úgy védjük meg, hogy az eredményről lemondunk. (?) (Szeretnők tudni, hogy mire jó a Nagy-Budapest története, mert szerintünk ennek éppen az ellenkezője igaz. Budapest környékének városai, melyeket *Preszly* Elemér pestvármegyei főispán korában — 1930-ban a Városok Lapja jubileumi számában — házasságon kívüli (törvénytelen) városoknak nevezett el, a főváros ellenére, de sőt kárára és veszélyére keletkeztek. Budapest a közlekedési és az egészségügyi téren — kórházak útján — milliókat áldoz évenként az említett városokért, amiért azonban mi a jutalom? A folytonos követelés kapcsolatban az állandó elégedetlenkedésekkel éppen úgy, miként ezt az életben a törvénytelen gyermekek szokták tenni. *Sipőcz* Jenő polgármester korában egy költségvetési expozéja alkalmából ezt szóvá is tette.) Az *autoritár államok* (tekintélyállamok) — folytatta tovább okfejtéseit Magyar — alkotmányukat mind olyan értelemben alakították át, hogy az *exekutívának* (a végrehajtó hatalomnak) csekevését biztosítsák. A XX. század államának az autoritár forma csak egyik megoldása, — az angolszász államok nyújtják a példát a demokratikus megoldásra. A XX. század államának lényege azonban annak biztosítása, hogy az exekutíva számára biztosítsa a megnövekedett fontosságához mért csekevési lehetőséget, és képessé tegye arra, hogy feladatait jól és idejében megoldja“.

Magyar ezek az okfejtéseit tiszteletreméltó magyarázatnak tartjuk, csak azonban rossz helyre van adressálva. Mert — ismételjük — hamis ideológiával állunk szemben, amelyre t. i. a Nagy-Budapest probléma itt alapítva van, és amelyre a fenti okfejtések szólnak. De eltekintve mindezekről, ellenérveket már csak annál az oknál fogva sem vonultatunk fel, mert a felsorolt állítások csupán valószínűsítve vannak, tehát nem pozitív tények.

Magyarnek itt most ismertett elgondolásában, illetve ennek szövegezésében foglalt rejtelmesség oly nagy fokú, hogy a bíráló számára — ha az ideológiától eltekintünk — nincs is meg a

biztos alap. Ez a körülmény arra késztetett, hogy a tanulmány szerzőjétől erre az utolsó interpretációra nézve bővebb magyarázatot kérjek. Ez a kérelem azonban negatív eredménnyel járt, mert egy udvarias levélben azt a választ nyertem, hogy: az illető szöveg annyira általános megjegyzések foglalata egy ilyen átfogó kérdés komplexumában, hogy azok részletes kifejtése hosszú időt és nagy fáradságot venne igénybe. A professzor úr legnagyobb sajnálatára ennyi idő nem áll rendelkezésére.

Ezek az itt megállapítható szokatlan jelenségek — melyeket magunk is felette sajnálatosságokként jegyzünk fel — különösen egyet bizonyítanak, még pedig azt, hogy jogállamban a közigazgatás tudományának ennyire visszamaradni még speciális szakkérdésekben — minő a Nagy-Budapest — sem szabadna. Szeretnénk itt most ismét többet mondani, főképpen pedig arról, hogy a legvisszásabb a helyzet a mérnöknek a közigazgatásban való jelenlegi helyfoglalását illetően. Amikor 1902-ben *Pálóczi* Antal a nagy városrendező építészmérnök a Magyarok Istenét hívta segítségül, hogy mentse meg szépen fejlődő fővárosunkat a Nagy-Budapest katasztrófális veszedelmétől, hogy ne legyen belőle Potemkin-városivágy, még lehetett volna az akkor csupán röpké szólam sorsörténetének olyan jó irányt adni, amiről Magyar tett említést. Jött azonban 1906-ban a polgármesterválasztás és a megválasztott polgármester programbeszédében a többi között beígérte Nagy-Budapest megvalósítását is. Mikor azután két évre rá elkészült az erre vonatkozó emlékirat, ebben a mérnöki álláspontról fölött csupán néhány sor kíséretében egy kézlegyintéssel történt meg a napirendre térés. Legyen ennyi elég a Nagy-Budapest sorsörténetéből.

A *MAGYAR FŐVÁROS* f. é. május 1-i száma foglalokzik a *Bárdossy-kormány programjából* kifolyóan *közigazgatásunk reformjával*. Szinte megszámlálhatatlan sok feladatról emlékezik meg. Egyről azonban nem. A műszaki igazgatás reformjáról. És itt most perbe fogom *Tomcsányi* Móric egyetemi tanárt a jogi habitus hasonlatáért, mert a sok baj okozatában, melyet a Nagy-Budapest szörnyűséges bonyodalmai körül megállapíthatunk, igenis, ennek a jogi habitusnak is van része, mert megtévesztette a kutató tudományt a probléma körül a helyes felfogás kialakítására irányuló munkájában. De ezért a magyar mérnökség nem csügged el. Tovább küzd és bízva bízik a végső sikerében.

Nehéz körülmények között is gazdag eredménnyel folytatta működését a Gyógyhelyi Bizottság

Beszámoló a múlt esztendő munkájáról

A *Budapesti Központi Gyógy- és Üdülöhelyi Bizottság* most adta ki az 1940. évről szóló jelentését, amely bepillantást nyújt a Bizottság céltudatos és eredményes munkásságába és egyúttal rávilágít az elmúlt esztendő egész idegenforgalmára. A jelentésből megállapítható, hogy a *Gyógyhelyi Bizottság az idegenforgalom szempontjából annyira nehéz körülmények között is eredményesen folytatta tevékenységét*. A külföldi gyógyfürdővendégforgalom kényszerű csökkenése folytán a Bizottság több időt és nagyobb erőfeszítést szentelhetett a *belföldi forgalom megszervezésére és lebonyolítására*. Fontos feladatának tekintette, hogy a külföldön oly nagy hírré tett szert budapesti nagy gyógyértékű hévvizeket a hazai közönség körében is megkedveltesse és a gyógyulást kereső közönség köztudatába vigye. Minden rendelkezésre álló eszközzel kiemelte Budapestnek azt a rendkívüli előnyét, hogy fővárosunk minden igényt kielégítő szellemi színvonalával a *gyógyulást menetét nagyban előmozdító környezetváltozást* jelent, valamint azt a körülményt is, hogy Budapestben a *kezelések évszakhoz kötve nincsenek*. A Bizottság felvilágosító tevékenysége az elmúlt év folyamán igen eredményes volt, amennyiben a *Budapestre irányuló hazai gyógyfürdővendégforgalom a külföldi kiesést teljesen pótolta*.

A vendégforgalom kialakítása érdekében a Bizottság szoros együttműködést fejtett ki az Idegenforgalmi Propaganda Munkaközösség többi tagjaival: Az *Orsz. Magyar Idegenforgalmi Hivattal*, a *Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalával* és az *Ibusszal*.

Orvosi téren a Bizottság kétirányú tevékenységet fejtett ki. Állandóan tudósította a külföldi orvosi köröket a budapesti gyógyfürdőkben elért újabb tudományos eredményekről, ösztöndíjak kiírásával lehetővé tette külföldi orvosok számára a közvetlen tapasztalatok szerzését. Belföldi vonatkozásban balneológiai és rheumatológiai szaktanfolyamot rendezett. Orvosi ismertető kiadásával lehetővé tette a budapesti gyógyfürdők széleskörű megismerését. Gondoskodott a bizottság arról is, hogy a budapesti gyógy- és üdülöhelye-

ken a segédszemélyzet szakszerű oktatásban részesüljön. A külföldi sajtóban a fennálló körülmények miatt csökkentette tevékenységét, de azokban az államokban, ahonnan megfelelő vendégforgalom alakulhatott ki, élénk propagandát fejtett ki.

Részletesen beszámoló az évi jelentés a *külföldi képviseletekről*, így különösen *Egyiptomban, Hollandiában, Svédországban és Bulgáriában* felállított képviseletekről.

Sok érdekes adatot, rengeteg munkát és ötletet találunk abban a fejezetben, amely az *általános propagandatevékenységről* számol be, úgy belföldön, mint külföldön. Ennek a tevékenységnek sorába tartoznak a *Bizottság elnököknek hivatalos látogatásai külföldön és a visszacsatolt területek fontosabb városainak gyógy- és üdülöhelyein*. A külföldi sajtóban, ha csökkentett mértékben is, a Bizottság gondoskodott a gyógytényezők megfelelő népszerűsítéséről. Résztvett a Bizottság több külföldi kiállításon is, mindenütt népszerűsítve Budapest gyógykincseit. Sikeresen tartott egyes külföldi nagyvárosokban a *Budapest Fűrdőváros* filmbemutatójával kapcsolatban előadásokat.

A gyógyfürdőknek orvosi körökben való népszerűsítése érdekében a Bizottság az *Orvosi Továbbképzés Központi Bizottságával* közösen rendezte tanfolyamait hatvan orvos számára; a legkiválóbb rheumatológiai szakteknikétek közbejöttével. Az *orvosi szaksajtóban* közzétett híryanag a hazai és külföldi orvostársadalmon keresztül jelentékeny vendégforgalmat eredményezett Budapest gyógyfürdői számára.

Kiváló tudományos működést fejtett ki a Bizottság *Rheuma- és Fürdőkutató Intézete*, mely 1940-ben forráskutató-osztállyal is gyarapodott. Hatalmas lépést jelent ezen a téren a *Széchenyifürdővel* kapcsolatban létesítendő *Kutató Intézet és Rheuma-kórház*, melyre a Bizottság még 1939-ben 200.000 pengőt biztosított, s amelyet most 300.000 pengőre egészített ki. A székesfőváros hasonló hozzájárulása után, most már, amint a megfelelő építőanyagot sikerül biztosítani, az *építési munkálatok azonnal megkezdődnek*.